

Coronakrise kan udstille svagheder i budgetlægningen

Coronakrisen gør det ikke kun vanskeligt at overholde budgettet i år. Den gør også planlægningen af budgettet for de kommende år mere besværlig. Den gode nyhed er imidlertid, at en fornuftig brug af data kan hjælpe jer i mål i forhold til styring og budgetlægning.

Corona har trukket store veksler på kommunernes ressourcer både menneskeligt og økonomisk de seneste par måneder. Det betyder, at hvis man som kommune ikke havde styr på udgiftsdriverne i økonomien i forvejen, risikerer den nu for alvor at løbe løbsk.

Det er derfor vigtigt at kende til de normale trends og mønstre – altså hvad kunne vi have forventet, der ville være sket uden Corona? Den viden skal vi bruge for at kunne identificere de afvigelser både i aktivitet og udgifter, der reelt skyldes Corona.

Det er eksempelvis en dårlig ide at beregne betydningen af perioden med nedlukning ud fra den gennemsnitlige månedlige aktivitet i kommunen og på områder, hvor der generelt er store sæsonudsving. Det giver nemlig en risiko for både at over- og undervurdere Coronaudgiften betydeligt afhængig af, om der er tale om en måned, der normalt ligger over eller under gennemsnittet.

Styr på underliggende elementer

Med andre ord skal vi kende udgangspunktet for demografi, aktivitet, omkostninger og tilbuds-sammensætning for at kunne undersøge, hvordan situationen på-

IDA ANDREA
STOLTZE
RASMUSSEN

Chefkonsulent i
KLK – KL's Konsulent-
virksomhed

virker kommunens drift og udgifter på kort og længere sigt.

Det giver en vigtig opgave i forhold til at have styr på de underliggende udviklingstendenser, og hvordan de normalt omsættes til aktiviteter. Det gælder for eksempel spørgsmål som: Hvor stor en andel af de ældre borgere får behov for hjælp, og hvilke typer af tilbud har vi praksis for at anvende? Foretrækker forældrene integrerede institutioner eller dagpleje?

Det kræver en baseline i form af et ordentligt datagrundlag, hvis vi skal kunne få styr på nutiden og planlægge fremtiden. Har vi ikke data for de forskellige underliggende elementer – aktivitet, omkostninger, tilbuds-sammensætning og demografi – inden Corona, kan det være vanskeligt at adskille, hvad der er normalt, og hvad der skyldes Corona.

Alle de fire elementer kan bevæge sig, og det er vigtigt at vide, hvilke af dem der gør det. Hvis folk for eksempel ikke vil på plejecenter, fordi deres billede af, om det er attraktivt, ændres under Coronakrisen, har det også en effekt i forhold til hjemmeplejen. Det har forskellig betydning for kapacitetsbehov og økonomi i forhold til, om det bare var under nedlukningen, borgerne tøvede i forhold til at komme på plejecenter, eller om deres præferencer for pleje

i eget hjem eller plejebolig skifter på lidt længere sigt.

Central opgave

Vi skal netop bruge denne viden om de underliggende udviklingstendenser, normale trends og mønstre til at vurdere, om nogle af de tendenser, der opstår som følge af Corona og nedlukningen, får effekt på længere sigt end nedlukningen og den gradvise genåbning.

Hvis der er tale om en midlertidig tendens knyttet til Corona og nedlukningen, er opgaven at identificere de afvigelser og udgifter, der vedrører Corona. Hvis de seneste måneders omvæltning i borgernes hverdag omvendt medfører, at de ændrer præferencer i tiden efter Corona og ved genåbning af alt, kan det påvirke kommunens økonomi og kapacitetsbehov langt ud over den periode, hvor omkostningerne er garanteret af staten.

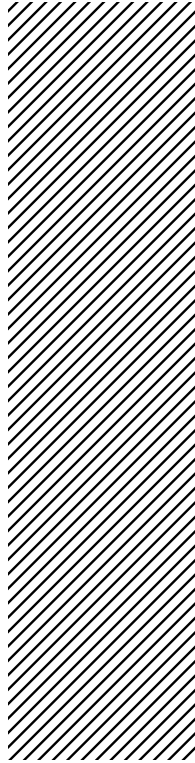
Vi skal derfor have styr på de underliggende elementer – hvor mange har vi, hvad bruger vi pr. enhed, hvordan er tilbuds-sammensætningen, hvad er borgernes præferencer, hvilke sæsonudsving har vi i aktiviteten, og hvilke underliggende udviklingstendenser vedrørende for eksempel demografi påvirker aktiviteten i vores kommune?

Det er en opgave, der kræver fokus fra centralt hold. Vi kan ikke forvente, at de enkelte institutionsledere sætter sig ned og beregner udviklingen for alle de underliggende elementer og vurderer betydningen af eksempelvis behovet for medarbejdere efter Corona.

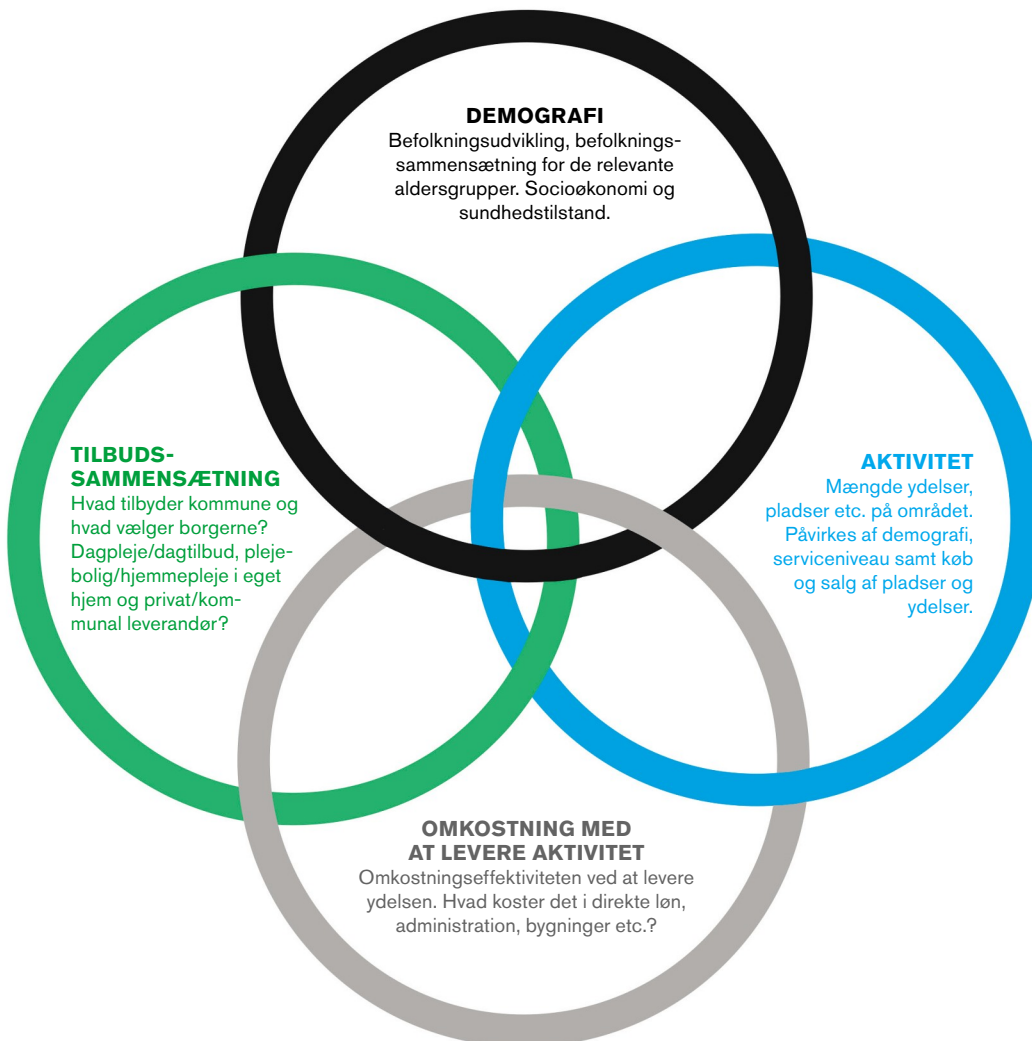
Slå to fluer med et smæk

Lige nu og her er det vigtigt at have styr på, hvad der har flyttet sig. Hvis vi har leveret færre timer i hjemmeplejen, mens lønningerne har været status quo, vil prisen for de timer, der er leveret, alt andet lige være højere. Det skal vi selvfølgelig ikke planlægge med næste år.

Vi skal vide, hvad Coronaudgiften er. Dels for at have styr på de mer- og/eller mindreamkostninger, som nedlukning, nødberedskab etc. har kostet, og dels for at sikre, at vi ikke får budgetteret eller afregnet med dele

VI SKAL NETOP BRUGE DENNE VIDEN OM DE UNDERLIGGENDE UDVIKLINGSTENDENSER, NORMALE TRENDS OG MØNSTRE TIL AT VURDERE, OM NOGLE AF DE TENDENSER, DER OPSTÅR SOM FØLGE AF CORONA OG NEDLUKNINGEN FÅR EFFEKT PÅ LÆNGERE SIGT END NEDLUKNINGEN OG DEN GRADVISE GENÅBNING.

af Coronaudgiften de kommende år. Endelig skal vi identificere, hvilke trends der opstår under Corona-krisen, som får betydning ud over perioden med nedlukning og gradvis genåbning. Disse trends skal vi sørge for at planlægge med resten af året og i de kommende år afhængig af trendens varighed.

Nye tider – samme overvejelser

Selv om det på mange måder er nye tider, er det altså i høj grad stadig de samme overvejelser, som vi bør gøre os, når det handler om økonomistyring og budgetlægning. For der er et stort potentiale i at stille skarpt på, hvordan vi i kommunerne arbejder med den dataunderstøttede økonomistyring og planlægning. Arbejdet kræver viden, omhu og grundige overvejelser. Det handler blandt andet om at give politikerne det rigtige beslutningsgrundlag rettidigt, så de har mulighed for at foretage de nødvendige politiske valg og prioriteringer frem for at præsentere dem for en regning og et oprydningsarbejde, når økonomien er løbet os af hænde. For Corona eller ej så giver arbejdet med demografimodeller, tildelingsmodeller etc. – og styring ud fra dem – en række styringsmæssige dilemmaer, som vi skal forholde os til. ■